

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมและคุ้มครองผู้ประกอบการอาชีพนวดแผนไทย” จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มของแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทยทั้ง 3 กลุ่ม คือ แรงงานหญิงที่เป็นเจ้าของกิจการ จำนวน 20 คน แรงงานหญิงที่ให้บริการตามบ้าน จำนวน 20 คน และแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพที่ศูนย์ จำนวน 20 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 60 คน นั้น

ผู้ศึกษาได้แบ่งการนำเสนอเป็น 6 ส่วน โดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการพรรณนา และพรรณนาในเชิงภาพรวมของกลุ่มแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย
- ส่วนที่ 2 เหตุผลที่ตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพนวดแผนไทย
- ส่วนที่ 3 สภาพการทำงานของแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย
- ส่วนที่ 4 ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับอาชีพนวดแผนไทย
- ส่วนที่ 5 แนวทางการส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานหญิงที่ประกอบนวดแผนไทย
- ส่วนที่ 6 ข้อเสนอของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย

การนำเสนอข้อมูลในส่วนนี้เป็นการนำเสนอข้อมูลทั่วไปของแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทยจาก 3 กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย

ในบรรดาแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทยส่วนใหญ่ของทั้ง 3 กลุ่ม ผู้ที่เป็นเจ้าของกิจการมีบุคลิกที่โดดเด่น คือ พูดจาตรงไปตรงมา เสียงดัง มีทักษะในการต้อนรับลูกค้าน้อย แต่งกายดูภูมิฐาน แต่งหน้าอ่อน ๆ ให้ดูดียืนดูแลลูกค้า และจัดควมวอดให้พนักงานในร้าน แรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพที่ศูนย์ฯ แต่งกายด้วยเสื้อเชิ้ตสีชมพูสวมเสื้อยืดไว้ข้างใน สวมกางเกงผ้ายัดสีเข้มสามารถเคลื่อนไหวได้สะดวก ยามว่างระหว่างรอลูกค้าส่วนใหญ่จะนั่งจับเข่าคุยกัน

อ่านหนังสือพิมพ์ หรือรับประทานอาหารเช้า ส่วนแรงงานหญิงที่ให้บริการตามบ้าน มีบุคลิกที่ค่อนข้างเป็นกันเองกับลูกค้า แต่งกายตามสบาย มีความคล่องตัวในการทำงาน

อายุของแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย แรงงานหญิงทั้ง 3 กลุ่มอายุ 48-57 ปี มากที่สุดร้อยละ 36.0 รองลงมา อายุ 38-47 ปี ร้อยละ 28.3 และอายุตั้งแต่ 58 ปี ขึ้นไปน้อยที่สุด ร้อยละ 5.0 (ตารางที่ 4.1)

- กลุ่มเจ้าของกิจการอายุน้อยที่สุด คือ 27 ปี อายุมากที่สุด 58 ปีขึ้นไป อายุเฉลี่ย 38-47 ปี
- กลุ่มหมอนวดบริการตามบ้านอายุน้อยที่สุด คือ 26 ปี อายุมากที่สุด 58 ปีขึ้นไป อายุเฉลี่ย 48-57 ปี
- กลุ่มพนักงานนวดในศูนย์ฯ อายุน้อยที่สุด คือ 18 ปี อายุมากที่สุด 56 ปี อายุเฉลี่ย 38-47 ปี

ตารางที่ 4.1

อายุของแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย

อายุ	เจ้าของกิจการ	หมอนวด บริการตามบ้าน	พนักงานนวด ในศูนย์ฯ	รวม
	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)
18-27 ปี	1 (5.0)	2 (10.0)	2 (10.0)	5 (8.3)
28-37 ปี	5 (25.0)	4 (20.0)	2 (25.0)	14 (23.4)
38-47 ปี	7 (35.0)	3 (15.0)	7 (35.0)	17 (28.3)
48-57 ปี	6 (30.0)	9 (45.0)	6 (30.0)	21 (36.0)
58 ปีขึ้นไป	1 (5.0)	2 (10.0)	-	3 (5.0)

สถานภาพสมรส แรงงานหญิงทั้ง 3 กลุ่ม เป็นหม้าย/หย่ามากที่สุดร้อยละ 36.7 รองลงมา ร้อยละ 25.0 ยังโสด และแยกทางกันน้อยที่สุดร้อยละ 15.0 กลุ่มเจ้าของกิจการ ครึ่งหนึ่งเป็นหม้าย/หย่า กลุ่มหมอนวดตามบ้านสมรสแล้วมากที่สุด ร้อยละ 35.0 ส่วนพนักงาน นวดในศูนย์ฯ เป็นหม้าย/หย่า ร้อยละ 35.0 (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2

สถานภาพสมรสของแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย

สถานภาพสมรส	เจ้าของกิจการ	หมอนวดบริการ ตามบ้าน	พนักงานนวด ในศูนย์ฯ	รวม
	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)
หม้าย/หย่า	10 (50.0)	5 (25.0)	7 (35.0)	22 (36.7)
โสด	6 (30.0)	5 (25.0)	4 (20.0)	15 (25.0)
สมรส	3 (15.0)	7 (35.0)	4 (20.0)	14 (23.3)
แยกทางกัน	1 (5.0)	3 (15.0)	5 (25.0)	9 (15.0)

ระดับการศึกษา แรงงานทั้ง 3 กลุ่ม เรียนจบระดับชั้น ป.4 มากที่สุดร้อยละ 25.0 รองลงมาเรียนจบระดับชั้น ปวช. หรือ ม.6 ร้อยละ 21.7 และน้อยที่สุดเรียนจบระดับ ปวส. หรือ สูงกว่าร้อยละ 5.0 กลุ่มของเจ้าของกิจการ ร้อยละ 40.0 เรียนจบระดับชั้น ปวช. หรือ ม.6 กลุ่มหมอนวดบริการตามบ้าน มากที่สุดเรียนจบระดับ ม.3 ร้อยละ 25.0 กลุ่มพนักงานนวดใน ศูนย์ฯ ส่วนใหญ่เรียนจบระดับชั้น ป.4 ร้อยละ 40.0 (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3
ระดับการศึกษาของแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย

ระดับการศึกษา	เจ้าของกิจการ	หมอนวดบริการตามบ้าน	พนักงานนวดในศูนย์ฯ	รวม
	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)
ต่ำกว่า ป. 4	1 (5.0)	4 (20.0)	1 (5.0)	6 (10.0)
ระดับ ป. 4	3 (15.0)	4 (20.0)	8 (40.0)	15 (25.0)
ระดับ ป. 6	4 (20.0)	3 (15.0)	4 (20.0)	11 (18.3)
ระดับ ม. 3	3 (15.0)	5 (25.0)	4 (20.0)	12 (20.0)
ระดับปวช.หรือ ม.6	8 (40.0)	3 (15.0)	2 (10.0)	13 (21.7)
ระดับปวส.หรือสูงกว่า	1 (5.0)	1 (5.0)	1 (5.0)	3 (5.0)

ภูมิลำเนาเดิม แรงงานทั้ง 3 กลุ่ม ภูมิลำเนาเดิมอยู่กรุงเทพ/ปริมณฑลมากที่สุด ร้อยละ 26.7 รองลงมาภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 25.0 และน้อยที่สุดมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก ร้อยละ 10.0 กลุ่มเจ้าของกิจการ มากที่สุดมีภูมิลำเนาเดิมอยู่กรุงเทพ/ปริมณฑล ร้อยละ 35.0 กลุ่มหมอนวดบริการตามบ้านภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคเหนือ ร้อยละ 30.0 กลุ่มพนักงานนวดในศูนย์ฯ ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพ/ปริมณฑล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 30.0 (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4
ภูมิลำเนาเดิมของแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย

ภูมิลำเนา	เจ้าของกิจการ	หมอนวด บริการตามบ้าน	พนักงานนวด ในศูนย์ฯ	รวม
	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)
กรุงเทพฯ/ปริมณฑล	7 (35.0)	3 (15.0)	6 (30.0)	16 (26.7)
ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ	5 (25.0)	4 (20.0)	6 (30.0)	15 (25.0)
ภาคเหนือ	3 (15.0)	6 (30.0)	2 (10)	11 (18.3)
ภาคกลาง	-	5 (25.0)	4 (20.0)	9 (15.0)
ภาคตะวันออก	5 (15.0)	2 (10.0)	1 (5.0)	6 (10.0)
ภาคใต้	2 (10.0)	-	1 (5.0)	3 (15.0)

จำนวนสมาชิกในครอบครัว แรงงานทั้ง 3 กลุ่ม จำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน มากที่สุด ร้อยละ 51.7 รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน ร้อยละ 43.3 และน้อยที่สุดมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 7-9 คน ร้อยละ 1.7 กลุ่มเจ้าของกิจการมีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน มากที่สุด ร้อยละ 55.0 กลุ่มหมอนวดบริการตามบ้านครึ่งหนึ่งมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน ส่วนกลุ่มพนักงานนวดในศูนย์ฯ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากที่สุด 1-3 คน ร้อยละ 65.0 (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5
จำนวนสมาชิกในครอบครัวของแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพ
นวดแผนไทย

จำนวนสมาชิก ในครอบครัว	เจ้าของ กิจการ	หมอนวด บริการตามบ้าน	พนักงานนวด ในศูนย์ฯ	รวม
	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)
1-3 คน	8 (40.0)	10 (50.0)	13 (65.0)	31 (51.7)
4-6 คน	11 (55.0)	10 (50.0)	5 (25.0)	26 (43.3)
7-9 คน	-	-	1 (5.0)	1 (1.7)
10 คนขึ้นไป	1 (5.0)	-	1 (5.0)	2 (3.3)

สภาพที่อยู่อาศัย แรงงานทั้ง 3 กลุ่ม เช้าบ้าน/เช่าที่มากที่สุด ร้อยละ 38.3 รองลงมาพักอาศัยอยู่บ้านของตนเอง ร้อยละ 21.7 และน้อยที่สุดเช่าหอพัก ร้อยละ 3.3 กลุ่มเจ้าของกิจการเช้าบ้าน/เช่าที่มากที่สุด ร้อยละ 60.0 กลุ่มหมอนวดบริการตามบ้านเช้าบ้าน/เช่าที่ ร้อยละ 50.0 ส่วนกลุ่มพนักงานนวดในศูนย์ฯ ส่วนใหญ่พักอาศัยกับญาติ ร้อยละ 35.0 (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6
สภาพที่อยู่อาศัยของแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพ
นวดแผนไทย

สภาพที่อยู่อาศัย	เจ้าของ กิจการ	หมอนวด บริการตามบ้าน	พนักงานนวด ในศูนย์ฯ	รวม
	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)
บ้านเช่า/เช่าที่	12 (60.0)	10 (50.0)	1 (5.0)	23 (38.3)
บ้านของตนเอง	3 (15.0)	6 (30.0)	4 (20.0)	13 (21.7)
อาศัยญาติ	1 (5.0)	3 (15.0)	7 (35.0)	11 (18.3)
หอพักที่ทำงานจัดให้ โดย ไม่เสียค่าใช้จ่าย	-	-	6 (30.0)	6 (10.0)
อยู่กับบิดามารดา	3 (15.0)	-	2 (10.0)	5 (8.3)
หอพัก	1 (5.0)	1 (5.0)	-	2 (3.3)

รายได้ต่อเดือนของแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย แรงงานทั้ง 3 กลุ่ม รายได้ต่อเดือนมากที่สุดอยู่ระหว่าง 7,000-9,000 บาท ร้อยละ 35.0 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 4,000-6,000 บาท ร้อยละ 35.0 และน้อยที่สุดมีรายได้ต่อเดือน 19,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 5.0 กลุ่มเจ้าของกิจการ มีรายได้ต่อเดือนมากที่สุดอยู่ระหว่าง 10,000-12,000 บาท ร้อยละ 35.0 กลุ่มหมอนวดบริการตามบ้าน มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 4,000-6,000 บาท ร้อยละ 45.0 ส่วนกลุ่มพนักงานนวดในศูนย์ฯ ครึ่งหนึ่งมีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 4,000-6,000 บาท (ตารางที่ 4.7)

การใช้จ่ายของแรงงานนอกระบบไทยทั้ง 3 กลุ่ม นอกเหนือจากการใช้จ่ายตามความจำเป็นในชีวิตประจำวันแล้ว ร้อยละ 90.0 ใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย ประเภทเครื่องสำอาง สลากกิน-แบ่งรัฐบาลหรือหวยใต้ดิน อาหารเสริมเพื่อลดความอ้วน จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ยืมในระบบ และจ่ายสินค้าแบบผ่อนส่ง

ตารางที่ 4.7

รายได้ต่อเดือนของแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนอกระบบไทย

รายได้ต่อเดือน	เจ้าของกิจการ	หมอนวดบริการตามบ้าน	พนักงานนวดในศูนย์ฯ	รวม
	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)
4,000-6,000 บาท	2 (10.0)	9 (45.0)	10 (50.0)	21 (35.0)
7,000-9,000 บาท	5 (25.0)	6 (30.0)	10 (50.0)	21 (35.0)
10,000-12,000 บาท	7 (35.0)	4 (20.0)	-	11 (18.3)
13,000-15,000 บาท	3 (15.0)	1 (5.0)	-	4 (6.7)
19,000 บาทขึ้นไป	3 (15.0)	-	-	3 (5.0)

อาชีพก่อนทำงานอาชีพนอกระบบไทย แรงงานทั้ง 3 กลุ่ม รับจ้างทั่วไปมากที่สุด ร้อยละ 26.7 รองลงมาตัดเย็บเสื้อผ้า ร้อยละ 8.3 และน้อยที่สุด ประกอบอาชีพเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ ร้อยละ 1.7 กลุ่มเจ้าของกิจการ มากที่สุดร้อยละ 15.8 เป็นพนักงานบริษัท กลุ่มหมอนวดตามบ้านส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 61.5 และกลุ่มพนักงานนวดในศูนย์ฯ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 53.8 (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8
อาชีพก่อนมาทำอาชีพขนาดแผนไทยของแรงงานหญิงที่
ประกอบอาชีพขนาดแผนไทย

อาชีพก่อนมาทำอาชีพ ขนาดแผนไทย	เจ้าของกิจการ	หมอนวด บริการตามบ้าน	พนักงานนวด ในศูนย์ฯ	รวม
	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)
รับจ้างทั่วไป	1 (5.3)	8 (61.5)	7 (53.8)	16 (26.7)
ตัดเย็บเสื้อผ้า	2 (10.5)	1 (7.7)	2 (15.4)	5 (8.3)
พนักงานบริษัท	3 (15.8)	-	1 (7.7)	4 (6.7)
เสริมสวย	2 (10.5)	1 (7.7)	-	3 (5.5)
พนักงานขาย	2 (10.5)	-	-	2 (3.3)
ค้าขาย	2 (10.5)	-	-	2 (3.3)
พนักงานทำความสะอาด	2 (10.5)	-	1 (7.7)	3 (5.0)
ทำไร่/ทำนา	1 (5.3)	1 (7.7)	-	2 (3.3)
พนักงานธนาคาร	2 (10.5)	-	-	2 (3.3)
ผู้ดูแลผู้ป่วย	1 (5.3)	-	-	1 (1.7)

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

อาชีพก่อนมาทำอาชีพ นวดแผนไทย	เจ้าของ กิจการ	หมอนวด บริการตามบ้าน	พนักงานนวด ในศูนย์ฯ	รวม
	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)
ถีบสามล้อ	-	1 (7.7)	-	1 (1.7)
นายตรวจรถเมล์	-	1 (7.7)	-	1 (1.7)
ธุรกิจส่วนตัว	-	-	1 (7.7)	1 (1.7)
ดูแลผู้สูงอายุ	1 (5.3)	-	-	1 (1.7)
ไม่ตอบ	1 (3.3)	7 (30.4)	7 (28.0)	15 (25.0)

ส่วนที่ 2 เหตุผลที่ตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพนวดแผนไทย

เหตุผลที่ตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพนวดแผนไทย เหตุผลที่แรงงานหญิงทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพนวดแผนไทย คือ เป็นอาชีพอิสระ ร้อยละ 80.0 รองลงมา คือ สามารถทำได้นาน ไม่จำกัดด้วยอายุ ร้อยละ 75.0

- กลุ่มเจ้าของกิจการ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.0 เลือกประกอบอาชีพนวดแผนไทย เพราะเป็นอาชีพอิสระ รองลงมา คือ ใช้เวลาในการฝึกสั้น ๆ ร้อยละ 70.0

- กลุ่มหมอนวดบริการตามบ้าน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.0 เลือกประกอบอาชีพนวดแผนไทย เพราะเป็นอาชีพไม่ต้องลงทุน เป็นอาชีพอิสระ รองลงมา คือ เป็นอาชีพที่ทำได้นานและใช้เวลาฝึกสั้น ๆ ร้อยละ 75.0

- กลุ่มพนักงานนวดในศูนย์ฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.0 เลือกประกอบอาชีพนวดแผนไทย เพราะเป็นอาชีพทำได้นาน ไม่จำกัดอายุ รองลงมา ร้อยละ 70.0 เพราะเป็นอาชีพอิสระ (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9
เหตุผลที่ตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพนวดแผนไทย

เหตุผลที่ตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพนวดแผนไทย	เจ้าของกิจการ	หมอนวดบริการตามบ้าน	พนักงานนวดในศูนย์ฯ	รวม N=60
	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)
เป็นอาชีพอิสระ ไม่ต้องมีนายจ้าง	17 (85.0)	17 (85.0)	14 (70.0)	48 (80.0)
เป็นอาชีพทำได้ยาวนาน ไม่เกี่ยงในเรื่องอายุ	13 (65.0)	15 (75.0)	17 (85.0)	45 (75.0)
เป็นอาชีพที่ใช้เวลาในการฝึกอบรมระยะสั้น ๆ จบแล้วมีงานทำ	14 (70.0)	15 (75.0)	12 (60.0)	41 (68.0)
เป็นอาชีพที่ไม่ต้องลงทุนเป็นตัวเงิน	11 (55.0)	17 (85.0)	12 (60.0)	40 (66.0)
เป็นอาชีพที่สามารถสร้างกุศลให้แก่ตนเอง	13 (65.0)	14 (70.0)	13 (65.0)	40 (66.0)
เป็นอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้สูง หางานทำได้เร็ว	12 (60.0)	12 (60.0)	14 (70.0)	38 (63.0)
เป็นอาชีพที่หาเงินได้ง่ายและรวดเร็ว	10 (50.0)	10 (50.0)	13 (65.0)	33 (55.0)
ความจำเป็นของครอบครัว	10 (50.0)	8 (40.0)	9 (45.0)	27 (45.0)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

เหตุผลที่ตัดสินใจเลือก ประกอบอาชีพนวดแผนไทย	เจ้าของ กิจการ	หมอนวด บริการตามบ้าน	พนักงานนวด ในศูนย์ฯ	รวม
	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)	คน (ร้อยละ)
ชอบงานให้บริการ	8 (40.0)	8 (40.0)	7 (35.0)	23 (38.0)
เป็นอาชีพที่ทำหาความ สามารถ	7 (35.0)	3 (15.0)	6 (30.0)	15 (25.0)
เป็นอาชีพที่ไม่ต้องอาบ เหงื่อต่างน้ำ	2 (10.0)	7 (35.0)	5 (25.0)	14 (23.0)
เป็นอาชีพที่สร้างรายได้สูง	5 (25.0)	6 (30.0)	3 (15.0)	14 (23.0)
เพื่อนแนะนำและชักจูงไป ทำงานที่เดียวกัน	5 (25.0)	4 (20.0)	4 (20.0)	13 (21.0)
ในภาคหน้าต้องการ ไปทำงานต่างประเทศ	6 (30.0)	4 (20.0)	3 (15.0)	13 (21.0)
ว่างงาน	2 (10.0)	2 (10.0)	3 (15.0)	7 (11.0)

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ส่วนที่ 3 สภาพการทำงานของแรงงานหญิงนวดแผนไทย

การนำเสนอข้อมูลในสภาพการทำงานของแรงงานนวดแผนไทย แบ่งสาระสำคัญแต่
ละกลุ่มตัวอย่างละ 20 คน ดังนี้

1. สภาพการทำงานของกลุ่มตัวอย่างเจ้าของกิจการ
2. สภาพการทำงานของกลุ่มตัวอย่างหมอนวดแผนไทยให้บริการตามบ้าน
3. สภาพการทำงานของกลุ่มตัวอย่างพนักงานนวดในศูนย์ฯ

สภาพการทำงานของกลุ่มที่เป็นเจ้าของกิจการ

กลุ่มเจ้าของกิจการ จำนวน 20 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.0 ไม่มีหุ้นส่วน ดำเนินธุรกิจ 1-3 ปี ร้อยละ 75.0 โดยธุรกิจส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนห้างพันธุ์ทิพย์งามวงศ์วาน ร้อยละ 65.0 ซึ่งเสียค่าเช่าวันละ 140.- บาท พนักงานในร้านส่วนใหญ่ได้มาโดยรับสมัคร ร้อยละ 70.0 จำนวนพนักงานในร้าน 3 คน ร้อยละ 80.0 จากการทำงานไม่เคยถูกลูกค้าตัดพ้อต่อว่าในเรื่องฝีมือ ร้อยละ 85.0 ทำงานเฉลี่ยวันละ 9 ชั่วโมง ร้อยละ 83.3 และส่วนใหญ่เปิดร้านตั้งแต่เวลา 11.00-20.00 น. ร้อยละ 80.0 หากเลือกลูกค้าได้ต้องการลดลูกค้าผู้หญิง ร้อยละ 75.0

แรงงานกลุ่มนี้ต้องการลดลูกค้าหญิง เพราะว่าไม่ต้องระมัดระวังตัวมากในเวลาทำงาน และสะดวกเนื่องจากตัวเล็ก กลุ่มตัวอย่างนี้ไม่มีวันหยุด เนื่องจากต้องดูแลร้าน และจัดคิวลดให้พนักงานในร้าน จากสภาพการทำงานเป็นงานที่พักผ่อนน้อยและต้องใช้กำลัง จึงรับประทานอาหารเสริมจำพวกแคลเซียม และอาหารบำรุงสมอง (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10

สภาพการทำงานของแรงงานหญิงที่เป็นเจ้าของกิจการ

สภาพการทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การประกอบกิจการ		
ไม่มีหุ้นส่วน	11	55.0
มีหุ้นส่วน	9	45.0
ระยะเวลาดำเนินธุรกิจ		
ดำเนินธุรกิจ 1-3 ปี	15	75.0
ดำเนินธุรกิจตั้งแต่ 4 ปี ขึ้นไป	5	25.0
ที่ตั้ง		
ตั้งอยู่บนห้างพันธุ์ทิพย์งามวงศ์วาน	13	65.0
ถนนงามวงศ์วานข้างห้างเดอะมอลล์	4	20.0
ละแวกปากเกร็ด	3	15.0

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

สภาพการทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การรับสมัครพนักงาน		
รับสมัครพนักงาน	14	70.0
เพื่อนเก่าที่เคยร่วมงาน/จบจากสถาบัน	6	30.0
การฝึกอบรมเดียวกัน		
จำนวนพนักงาน		
3 คน	16	80.0
2 คน	4	20.0
การประเมินของลูกค้า		
ไม่เคยถูกลูกค้าติดต่อว่าในเรื่องฝีมือ	17	85.0
เคยถูกลูกค้าติดต่อว่าในเรื่องฝีมือ	3	15.0
จำนวนชั่วโมงทำงานเฉลี่ยต่อวัน		
วันละ 9 ชั่วโมง	17	83.3
วันละ 7 ชั่วโมง	3	16.7
ช่วงเวลาทำงาน		
11.00-20.00 น.	16	80.0
11.00-18.00 น.	4	20.0
เพศของลูกค้าที่ชอบหากเลือกได้		
ลูกค้าผู้หญิง	15	75.0
ลูกค้าผู้ชาย	5	25.0
การใช้อาหารเสริม		
รับประทานอาหารเสริม	13	65.0
ไม่รับประทานอาหารเสริม	7	35.0

สภาพการทำงานของหมอนวดแผนไทยให้บริการตามบ้าน

กลุ่มหมอนวดแผนไทยบริการตามบ้าน จำนวน 20 คน พบว่าแรงงานกลุ่มนี้ ก่อนหน้าส่วนใหญ่เมื่ออยู่ในสถานประกอบการแล้วไม่มีความสุข บางครั้งถูกเอาเปรียบจากนายจ้าง บางคนประสบปัญหาเรื่องการเดินทางมาทำงาน บางคนต้องออกจากงานเนื่องจากสถานประกอบการหยุดปรับปรุงหรือเลิกกิจการประกอบกับตนเองมีอายุมากขึ้นคิดว่าไม่เหมาะที่จะเป็นลูกจ้าง บางคนชอบงานอิสระไม่ต้องการอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของใคร เมื่อพบตัวตนที่แท้จริงว่าเหมาะสมกับการให้บริการนวดตามบ้านและมีฐานลูกค้าเก่าที่ชื่นชอบในฝีมือจึงเปลี่ยนมาประกอบอาชีพอิสระ จากการศึกษาแบบสอบถามและนำมาประมวลพบว่า แรงงานหญิงที่เป็นหมอนวดแผนไทยตามบ้านทำงานมากที่สุดเฉลี่ยวันละ 4 ชั่วโมง (นวดลูกค้าจริง ๆ) ร้อยละ 80.0 หากเลือกลูกค้าได้ส่วนใหญ่ต้องการนวดลูกค้าผู้หญิง ร้อยละ 70.0 และแรงงานเหล่านี้มีวันหยุดร้อยละ 55.0 โดยหยุดตามความต้องการของตนเอง ร้อยละ 68.0 กลุ่มตัวอย่างนี้ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับอุบัติเหตุจากการนวด ร้อยละ 80.0 อุบัติเหตุที่ได้รับจากการส่วนใหญ่เกี่ยวกับมือขึ้นหรือกระดูกเคลื่อน ร้อยละ 52.0 จากการนวดลูกค้าแรงงานไม่เคยถูกตัดพ้อต่อว่าในเรื่องฝีมือ ร้อยละ 75.0 จากการให้บริการลูกค้าตามบ้านมีลูกค้าประจำ 6 ราย ร้อยละ 80.0 การทำงานแต่ละวันนวดลูกค้าวันละ 3 คน ร้อยละ 75.0 ส่วนใหญ่ลูกค้าโทรศัพท์มานัดล่วงหน้าก่อนไปนวด ร้อยละ 95.0 หมอนวดแผนไทยเคยใช้เวลาทำงานมากที่สุด 12 ชั่วโมง ร้อยละ 65.0 โดยเริ่มทำงานตั้งแต่เวลา 08.00-16.00 น. ร้อยละ 80.0 ซึ่งแต่ละเดือนมีลูกค้ามาขอให้มาให้บริการ 2 คน ร้อยละ 80.0 จากการสัมภาษณ์แรงงานกลุ่มนี้เล่าให้ฟังว่า ลูกค้าที่ไปให้บริการนวดส่วนใหญ่จะเป็นลูกค้าที่คุ้นเคยกัน การเดินทางแต่ละครั้งส่วนใหญ่จะใช้บริการรถเมล์ หรือบางครั้งลูกค้ามารับที่บ้าน สภาพการทำงานในแต่ละอาทิตย์ลูกค้าที่มาขอรับบริการไม่แน่นอน บางครั้งหมอนวดต้องโทรศัพท์ไปถามว่าลูกค้าประสงค์จะให้นวดหรือไม่ ซึ่งปัญหาที่หมอนวดแผนไทยตามบ้านรู้สึกเบื่อหน่ายที่สุด คือ ออกเดินทางไปหาลูกค้าตามที่นัดไว้แล้ว ในระหว่างเดินทางถึงบ้านลูกค้า ลูกค้าโทรศัพท์มาบอกว่าขอเลื่อนนัด ทำให้บางครั้งแรงงานในกลุ่มตัวอย่างนี้ขาดรายได้จากส่วนอื่นที่มีลูกค้าแจ้งความประสงค์ไว้ และกลุ่มหมอนวดบริการตามบ้านรับประทานอาหารเสริมเพื่อดูแลสุขภาพของตนเองอีกด้วย (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11

สภาพการทำงานของหมอนวดแผนไทยให้บริการตามบ้าน

สภาพการทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนชั่วโมงทำงานในแต่ละวันเฉลี่ย		
เฉลี่ยวันละ 4 ชั่วโมง	16	80.0
เฉลี่ยวันละ 5-6 ชั่วโมง	4	20.0
เพศของลูกค้าที่ขอพบหากเลือกได้		
ลูกค้าผู้หญิง	17	70.0
ลูกค้าผู้ชาย	3	30.0
วันหยุดพักผ่อน		
มีวันหยุด	11	55.0
ไม่มีวันหยุด	9	45.0
การกำหนดวันหยุด		
ตามความต้องการของตนเอง	17	68.0
วันหยุด	3	32.0
การประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน		
ไม่เคย	16	80.0
เคย	4	20.0
อุบัติเหตุจากการทำงาน		
มือขึ้นกระดูกเคลื่อน	18	52.0
ข้อเคล็ด	2	48.0
การประเมินของลูกค้า		
ไม่เคยถูกลูกค้าตัดพ้อต่อว่าในเรื่องฝีมือนวด	15	75.0
เคยถูกลูกค้าตัดพ้อต่อว่าในเรื่องฝีมือ	5	25.0
จำนวนลูกค้าประจำในแต่ละเดือน		
6 ราย	16	80.0
20 ราย	4	20.0

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

สภาพการทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนลูกค้าที่นัดในแต่ละวัน		
3 คน	15	75.0
4 คน	5	25.0
วิธีการที่ลูกค้าใช้บริการ		
โทรศัพท์ล่วงหน้า	19	95.0
ไม่โทรศัพท์ล่วงหน้า	1	5.0
จำนวนชั่วโมงทำงานเฉลี่ย		
ใช้เวลาทำงานมากที่สุด 12 ชั่วโมง	13	65.0
ใช้เวลาทำงานมากที่สุด 8 ชั่วโมง	7	35.0
ช่วงเวลาทำงาน		
08.00-16.00 น.	16	80.0
08.00-20.00 น.	4	20.0
จำนวนลูกค้าชาวกรในแต่ละเดือน		
2 คน	16	80.0
4-6 คน	4	20.0

สภาพการทำงานของพนักงานนัดในศูนย์ฯ

แรงงานหญิงที่เป็นพนักงานนัดในศูนย์ฯ จำนวน 20 คน ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ประสบปัญหาทางครอบครัวและเศรษฐกิจ เช่น สามีทอดทิ้งไม่เลี้ยงดู ถูกละเมิดทางเพศ ตกงาน และมีโรคประจำตัว (โรคหัวใจ โรคความดัน) เป็นต้น ระเบียบการทำงานต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ศูนย์ฯ ตั้งไว้ เช่น เวลาเข้าทำงาน 8.30 น. เวลาเลิกงาน 16.30 น. ก่อนเข้างานต้องเซ็นชื่อและลงคิวนัดในแต่ละวัน มีสิทธิลาได้ 10 วันภายในหนึ่งปี เป็นต้น แรงงานกลุ่มนี้มีอายุทำงานมากที่สุด 2 ปี ซึ่งแรงงานเหล่านี้ได้รับค่าตอบแทนโดยแบ่งคูปอง คือ นัดทำราคา 80 บาท แบ่งให้ศูนย์ฯ 30 บาท พนักงานนัดได้ 50 บาท นัดตัวเวลา 1 ชั่วโมงครึ่งราคา 150 บาท แบ่งให้ศูนย์ฯ 50 บาท พนักงานนัดได้ 100 บาท พนักงานนัดในศูนย์ฯ ทำงาน

วันละ 8 ชั่วโมง ใช้เวลานวดลูกค้าเพียง 3 หรือ 4 ชั่วโมงเท่านั้น หรือประมาณวันละ 2-3 คน ในการนวดบางครั้งลูกค้าโทรมานัดล่วงหน้า ร้อยละ 80.0 พนักงานนวดในศูนย์ฯ รับนวดลูกค้านอกสถานที่ร้อยละ 40.0 ไม่รับนวดลูกค้านอกสถานที่ ร้อยละ 60.0 เมื่อทำงานมาได้ระยะหนึ่งจากการศึกษาพบว่าแรงงานเหล่านี้เคยได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน ร้อยละ 5.0 และไม่เคยได้รับอุบัติเหตุ ร้อยละ 95.0 ซึ่งอุบัติเหตุที่ได้รับจากการทำงานส่วนใหญ่ คือ ข้อมือขึ้นหรือข้อเท้าขึ้น ร้อยละ 75.0 รองลงมาคือ แพ้ยานวดและ ปวดท่อน้อย ร้อยละ 25.0 หากเลือกลูกค้าได้ต้องการนวดลูกค้าผู้หญิง ร้อยละ 75.0 เพราะลูกค้าผู้หญิงเพราะนวดง่ายไม่ต้องออกแรงมาก และไม่ต้องระมัดระวังตัวมากเวลานวด จากการทำงานพนักงานนวดเคยถูกลูกค้าผู้ชายแตะโลมเป็นบางครั้ง ร้อยละ 60.0 เคยถูกลูกค้าต่อว่าเรื่องฝีมือนวด ร้อยละ 65.0 ตลอดถึงเคยให้บริการนวด ลูกค้าที่เป็นโรคผิวหนัง ร้อยละ 60.0 จากการสัมภาษณ์บอกเล่าให้ฟังว่าลูกค้าที่มานวดไม่เหมือนกันบางคนชอบนวดแรง ๆ บางคนชอบนวดเบา ๆ ฉะนั้นในการนวดลูกค้าทุกครั้งต้องถามลูกค้าชอบแบบหนักหรือเบา และพนักงานนวดในศูนย์ฯ ดูแลร่างกายโดยรับประทานอาหารเสริม หากเจ็บป่วยหรือไม่สบายจะไปหาหมอตามโรงพยาบาลหรือคลินิก โดยจ่ายเงินเอง (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12

สภาพการทำงานของพนักงานนวดในศูนย์ฯ

สภาพการทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การขอรับบริการของลูกค้า		
โทรศัพท์นัดล่วงหน้า	16	80.0
ไม่โทรศัพท์นัดล่วงหน้า	4	20.0
กิจวัตรหลังจากเลิกงาน		
ไม่รับนวดนอกสถานที่	12	60.0
รับนวดนอกสถานที่	8	40.0
การประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน		
ไม่เคย	19	95.0
เคย	1	5.0

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

สภาพการทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อุบัติเหตุจากการทำงาน		
ข้อมือขึ้น, ข้อเท้าขึ้น, ข้อเคล็ด	15	75.0
แพ้ยานวด, ปวดท้องน้อย	5	25.0
เพศของลูกค้าที่ชอบหากเลือกได้		
ลูกค้าเพศหญิง	15	75.0
ลูกค้าเพศชาย	5	25.0
ผลจากการนวดลูกค้าเพศชาย		
เคยถูกลูกค้าผู้ชายแตะโลมเป็นบางครั้ง	12	60.0
ไม่เคยถูกแตะโลมเลย	8	40.0
การประเมินของลูกค้า		
ไม่เคยถูกลูกค้าตัดพ้อต่อว่าในเรื่องฝีมือนวด	13	65.0
เคยถูกลูกค้าตัดพ้อต่อว่าในเรื่องฝีมือ	7	35.0
การให้บริการลูกค้าที่มีปัญหาเกี่ยวกับผิวหนัง		
เคยนวดลูกค้าที่มีปัญหาเกี่ยวกับผิวหนัง	12	60.0
ไม่เคยรับลูกค้าที่มีปัญหาเกี่ยวกับผิวหนัง	8	40.0

ส่วนที่ 4 ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับอาชีพนวดแผนไทย

ปัญหาของเจ้าของกิจการ ปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างนี้ประสบมากและเป็นปัญหาอันดับต้น ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง 20 ราย ได้แก่ ปัญหาของพนักงานในร้าน คือ ความสามัคคีของพนักงานในร้าน มีค่าเฉลี่ย 2.20 ลงความเห็นว่าปัญหาพนักงานนวดในร้านเป็นปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารร้านมากที่สุด คือ ปัญหาค่าเช่าร้าน มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.20 และลงความเห็นว่าปัญหาการบริหารร้านเป็นปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า คือ ปัญหาลูกค้าเอาแต่ใจ จู้จี้ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.85 ลงความเห็นว่า

ว่าปัญหาเกี่ยวกับลูกค้าอยู่ในระดับปานกลาง หากมองในภาพรวมปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดของเจ้าของกิจการ เป็นปัญหาระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13
ปัญหาของเจ้าของกิจการ

ปัญหาของเจ้าของธุรกิจ	มาก	ปานกลาง	น้อย	$\bar{X}$	การแปลผล
ความสามัคคีของพนักงานในร้าน	20.0 (6)	40.0 (12)	6.7 (2)	2.20	ปานกลาง
ค่าเช่าร้าน	16.7 (5)	46.7 (14)	3.3 (1)	2.20	ปานกลาง
ความรับผิดชอบของพนักงานในร้าน	20.0 (6)	33.3 (10)	13.3 (4)	2.10	ปานกลาง
ที่จอดรถ	20.0 (6)	30.0 (9)	16.7 (5)	2.05	ปานกลาง
พนักงานนวดมาสาย	20.0 (6)	23.3 (7)	23.3 (7)	1.95	ปานกลาง
เงินทุนหมุนเวียนภายในร้าน	16.7 (5)	26.7 (8)	23.3 (7)	1.90	ปานกลาง
เศรษฐกิจของประเทศ	16.7 (5)	26.7 (8)	23.3 (7)	1.90	ปานกลาง
ทำเลที่ตั้งของร้าน	13.3 (4)	30.0 (9)	23.3 (7)	1.85	ปานกลาง
ลูกค้าเอาแต่ใจ จู้จี้	10.0 (3)	36.7 (11)	20.0 (6)	1.85	ปานกลาง
พนักงานนวดหยุดไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า	16.7 (5)	23.3 (7)	26.7 (8)	1.85	น้อย
พนักงานขาดงานบ่อยครั้ง	20.0 (6)	16.7 (5)	30.0 (9)	1.85	น้อย

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ปัญหาของเจ้าของธุรกิจ	มาก	ปานกลาง	น้อย	$\bar{X}$	การแปลผล
ลูกค้าเฒ่าหัวงู	16.7 (5)	20.0 (6)	30.0 (9)	1.80	น้อย
พนักงานในร้านไม่อดทน ไม่สู้งาน	13.3 (4)	20.0 (6)	33.3 (10)	1.70	น้อย
การประชาสัมพันธ์ของร้าน	10.0 (3)	20.0 (6)	36.7 (11)	1.60	น้อย

ความต้องการของเจ้าของกิจการ ความต้องการที่แสดงอยู่ในตารางทั้งหมดนั้นเป็นของเจ้าของธุรกิจ ได้แก่

1. เงินทุนหมุนเวียนภายในร้านหรือการบริหารร้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความต้องการให้สนับสนุนแหล่งหรือทำเลที่ตั้งร้านราคาไม่แพง มีค่าเฉลี่ย 2.95 ลงความเห็นว่าเป็นความต้องการมากในเรื่องเงินทุนหมุนเวียนหรือการบริหารร้าน
2. บุคลากรที่เข้ามาทำงานร่วมกัน ต้องการบุคลากรที่มีวินัยมาร่วมทำงานด้วย มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.90 ลงความเห็นว่าเป็นเจ้าของธุรกิจมีความต้องการมากที่จะได้บุคลากรที่มีคุณภาพมาร่วมงานด้วย
3. ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐออกใบอนุญาตประกอบกิจการนวด โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ย 2.95 เจ้าของกิจการต้องการให้มีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาดูแลและจัดระบบระเบียบให้สถานประกอบการ จะเห็นได้ว่าความต้องการที่เกิดขึ้นทั้งหมดของเจ้าของกิจการเป็นความต้องการระดับมาก (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14
ความต้องการของเจ้าของกิจการ

ความต้องการของเจ้าของธุรกิจ	มาก	ปานกลาง	น้อย	$\bar{X}$	การแปลผล
ให้หน่วยงานที่สอนหรืออบรม เน้น จรรยาบรรณของวิชาชีพ แผนไทย	95.0 (19)	5.0 (1)	-	2.95	มาก
ใบอนุญาตการประกอบกิจการที่ ถูกต้องกฎหมาย และไม่ต้องเสีย ค่าใช้จ่าย	95.0 (19)	5.0 (1)	-	2.95	มาก
สนับสนุนแหล่งหรือทำเลในการ ตั้งร้านค้าไม่แพง	95.0 (19)	5.0 (1)	-	2.95	มาก
บุคลากรที่มีวินัยเข้าร่วมงาน	95.0 (19)	-	5.0 (1)	2.90	มาก
มีการคุ้มครองมาตรฐานฝีมือการ นวดของแรงงานนวดแผนไทย	90.0 (18)	10.0 (2)	-	2.90	มาก
ให้ผู้ร่วมงานบอกล่วงหน้าก่อน ออกจากงาน	85.0 (17)	15.0 (3)	-	2.85	มาก
ได้รับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ	85.0 (17)	15.0 (3)	-	2.85	มาก
ให้รัฐเข้มงวด และเข้ามาดูแล บุคคลประกอบอาชีพนวดแผนไทย อย่างจริงจังเพื่อป้องกันการกระทำ ไม่เหมาะสม	85.0 (17)	10.0 (2)	5.0 (1)	2.80	มาก
ได้เงินกู้ไม่ต้องเสียดอกเบี้ย	70.0 (14)	25.0 (5)	5.0 (1)	2.65	มาก
ได้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ	70.0 (14)	20.0 (4)	10.0 (2)	2.60	มาก

ปัญหาของหมอนวดบริการตามบ้าน ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพนวดแผนไทยของหมอนวดบริการตามบ้าน

1. ปัญหาในช่วงฤดูฝน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.40 ลงความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบอาชีพนวดแผนไทยที่อยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาเกี่ยวกับลูกค้า ปัญหาที่เกิดขึ้นและมีค่าเฉลี่ยมาก คือ ปัญหาเกี่ยวกับลูกค้าไม่โทรศัพท์มาเลื่อนนัดก่อนล่วงหน้า มีค่าเฉลี่ย 2.40 ลงความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าระดับมาก
3. ปัญหาเกี่ยวกับตัวของหมอนวดแผนไทย ปัญหาที่พบคือ หมอนวดมีงานซ้อน มีค่าเฉลี่ย 2.21 ลงความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวหมอนวดแผนไทยระดับปานกลาง
4. ปัญหาเกี่ยวข้องกับอุปกรณ์นวดไม่พร้อมเมื่อต้องไปนวดตามบ้านของลูกค้า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ 1.90 ลงความเห็นว่าเป็นปัญหาเกี่ยวข้องกับอุปกรณ์นวดไม่พร้อมเป็นปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาของหมอนวดบริการตามบ้านประเภสนั้นเป็นปัญหาที่อยู่ระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15

ปัญหาของหมอนวดแผนไทยที่ให้บริการตามบ้าน

ปัญหาของหมอนวดบริการตามบ้าน	มาก	ปานกลาง	น้อย	$\bar{X}$	การแปลผล
ช่วงฤดูฝน	55.0 (11)	30.0 (6)	15.0 (3)	2.40	มาก
ลูกค้าไม่โทรศัพท์มาเลื่อนนัดก่อนล่วงหน้า	35.0 (7)	10.0 (2)	55.0 (11)	2.40	มาก
หมอนวดมีงานซ้อน	36.8 (7)	47.4 (10)	15.8 (3)	2.21	ปานกลาง
บ้านลูกค้าอยู่ในเส้นทางที่ไม่เคยไป	45.0 (9)	25.0 (5)	30.0 (6)	2.15	ปานกลาง
สุนัขที่ลูกค้าเลี้ยงไว้	35.0 (7)	45.0 (9)	20.0 (4)	2.15	ปานกลาง

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ปัญหาของหมอนวดบริการ ตามบ้าน	มาก	ปานกลาง	น้อย	$\bar{X}$	การแปลผล
ทางเข้าออกบ้านลูกค้าไม่สะดวก ในการเดินทาง	35.0 (7)	35.0 (7)	30.0 (6)	2.05	ปานกลาง
ค่าแรงที่ได้รับไม่คุ้มกับค่าเดินทาง ที่เสียไป	20.0 (4)	60.0 (12)	20.0 (4)	2.00	ปานกลาง
อุปกรณ์ในการนวดไม่พร้อม	30.0 (6)	30.0 (6)	40.0 (8)	1.90	ปานกลาง
บ้านลูกค้าอยู่ในซอยเปลี่ยว	25.0 (5)	35.0 (7)	40.0 (8)	1.85	ปานกลาง
ความเจ็บป่วยของหมอนวด เช่น มีประจำเดือน มีไข้	15.0 (3)	35.0 (7)	50.0 (10)	1.65	น้อย
ลูกค้ามองว่าให้บริการอย่างอื่น นอกจากนวด	10.0 (2)	20.0 (4)	70.0 (14)	1.40	น้อย

ความต้องการของหมอนวดบริการตามบ้าน

1. ความต้องการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า กลุ่มตัวอย่างนี้ต้องการให้ลูกค้าเข้าใจว่าการรักษาโรคต้องค่อยเป็นค่อยไป มีค่าเฉลี่ย 2.80 ลงความเห็นว่าเป็นความต้องการระดับมาก
2. ความต้องการเกี่ยวกับการบริการ (ตัวหมอนวดโดยตรง) ต้องการเพิ่มอัตราค่าบริการมีค่าเฉลี่ย 2.60 ลงความเห็นว่าเป็นความต้องการระดับมาก
3. ความต้องการจากรัฐ ต้องการให้ออกบัตรประจำตัวผู้จบหลักสูตรนวดที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีค่าเฉลี่ย 2.80

ความต้องการที่ปรากฏในตารางทั้งหมดเป็นความต้องการที่หมอนวดแผนไทยที่ให้บริการตามบ้านต้องการระดับกลาง ๆ (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16

ความต้องการของหมอนวดแผนไทยที่ให้บริการตามบ้าน

ความต้องการของหมอนวดแผนไทย ตามบ้าน	มาก	ปานกลาง	น้อย	$\bar{X}$	การแปล ผล
การออกบัตรประจำตัวผู้ที่จบ หลักสูตรนวดแผนไทย	85.0 (17)	10.0 (2)	5.0 (1)	2.80	มาก
ให้ลูกค้าเข้าใจว่าการรักษาโรคต้อง ค่อยเป็นค่อยไป	80.0 (16)	20.0 (4)	-	2.80	มาก
ให้ลูกค้าบอกผลหลังจากนวด เรียบร้อยแล้ว	80.0 (16)	15.0 (3)	5.0 (1)	2.75	มาก
ต้องการเพิ่มอัตราค่าบริการ	65.0 (13)	30.0 (6)	5.0 (1)	2.60	มาก
บอกสิ่งที่หมอนวดควรปรับปรุง	65.0 (13)	25.0 (5)	10.0 (2)	2.55	มาก
ให้ลูกค้าประชาสัมพันธ์หรือบอกต่อ กับคนที่รู้จัก	60.0 (12)	30.0 (6)	10.0 (2)	2.50	มาก
ให้ลูกค้าบอกอาการของโรคที่ตนเอง ประสบอยู่	55.0 (11)	30.0 (6)	15.0 (3)	2.40	มาก
มีการจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ นวด	50.0 (10)	30.0 (6)	20 (4)	2.30	ปานกลาง
ให้ยืดหยุ่นเวลาในการเดินทาง	50.0 (10)	25.0 (5)	25.0 (5)	2.25	ปานกลาง
บอกเวลาที่ลูกค้าขอรับบริการที่ ชัดเจน แน่นนอน	45.0 (9)	35.0 (7)	20.0 (4)	2.25	ปานกลาง
ลูกค้าบอกรายละเอียดที่ตั้งของบ้าน ให้ชัดเจน	40.0 (8)	45.0 (9)	15.0 (3)	2.25	ปานกลาง

ปัญหาของพนักงานนวดในศูนย์ฯ พนักงานนวดในศูนย์ฯ พบปัญหาที่เกี่ยวกับการให้บริการนวดดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน คือ ปัญหาเพื่อนร่วมงานไม่สามัคคีกัน มีค่าเฉลี่ย 2.00 ลงความเห็นว่าปัญหาระดับปานกลาง
2. ปัญหาเกี่ยวกับตัวพนักงานนวด คือ ปัญหาเวลาพักไม่แน่นอน มีค่าเฉลี่ย 2.20 ลงความเห็นว่าปัญหาระดับปานกลาง
3. ปัญหาเกี่ยวกับลูกค้า คือ ปัญหาที่ต้องนวดให้กับลูกค้าตัวใหญ่ หาเส้นยาก มีค่าเฉลี่ย 1.75 ลงความเห็นว่าปัญหาระดับปานกลาง
4. ปัญหาเกี่ยวกับสถานประกอบการ คือ ปัญหาขาดการประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ย 2.35 ลงความเห็นว่าปัญหาระดับปานกลาง จากปัญหาทั้งหมดของพนักงานนวดในศูนย์ฯ เป็นปัญหาระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17

ปัญหาของพนักงานนวดในศูนย์ฯ

ปัญหาของพนักงานนวดในศูนย์ฯ	มาก	ปานกลาง	น้อย	$\bar{X}$	การแปลผล
ขาดการประชาสัมพันธ์	60.0 (12)	15.0 (3)	25.0 (5)	2.35	มาก
เวลาพักไม่แน่นอน	30.0 (6)	60.0 (12)	10.0 (2)	2.20	ปานกลาง
น้ำหนักมือของพนักงานนวด	30.0 (6)	55.0 (11)	15.0 (3)	2.15	ปานกลาง
จัดอุปกรณ์ในการนวดไม่เป็นสัดส่วน	40.0 (8)	25.0 (5)	35.0 (7)	2.10	ปานกลาง
ขาดทักษะการต้อนรับลูกค้า	30.0 (6)	45.0 (9)	25.0 (5)	2.05	ปานกลาง
จัดห้องนวดไม่เป็นสัดส่วน	40.0 (8)	25.0 (5)	35.0 (7)	2.05	ปานกลาง

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ปัญหาของพนักงานนวดในศูนย์ฯ	มาก	ปานกลาง	น้อย	$\bar{X}$	การแปลผล
การจัดคิวนวด	35.0 (7)	30.0 (6)	35.0 (7)	2.00	ปานกลาง
เพื่อนร่วมงานไม่สามัคคี	25.0 (5)	50.0 (10)	25.0 (5)	2.00	ปานกลาง
การสื่อสารระหว่างเพื่อนร่วมงาน	15.0 (3)	50.0 (10)	35.0 (7)	1.80	ปานกลาง
ต้องให้บริการลูกค้าเกินเวลาทำงาน	15.0 (3)	45.0 (9)	40.0 (8)	1.75	ปานกลาง
ลูกค้าที่รับบริการน้อยลง	10.0 (2)	55.0 (11)	35.0 (7)	1.75	ปานกลาง
ลูกค้าตัวใหญ่ หาเส้นยาก	15.0 (3)	45.0 (9)	40.0 (8)	1.75	ปานกลาง
ลูกค้าเข้าห้องน้ำบ่อย	5.0 (1)	30.0 (6)	65.0 (13)	1.40	น้อย
ลูกค้าไม่บอกปัญหาความเจ็บป่วย ของตนให้พนักงานนวดทราบ	5.0 (1)	25.0 (5)	70.0 (14)	1.35	น้อย
ลูกค้าเป็นโรคผิวหนัง	5.0 (1)	5.0 (1)	90.0 (18)	1.15	น้อย

ความต้องการของพนักงานนวดในศูนย์ฯ พนักงานนวดในศูนย์ฯ ต้องการได้รับสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของกลุ่มตัวอย่างนี้ คือ

1. ความต้องการในด้านสวัสดิการ คือ ต้องการใช้สิทธิรักษาพยาบาลโดยบัตรประกันสังคม มีค่าเฉลี่ย 2.80 ลงความเห็นว่าเป็นความต้องการที่อยู่ในระดับมาก
2. ความต้องการเกี่ยวกับสถานประกอบการ คือ ต้องการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากเพื่อนที่ทำงานด้วยกัน มีค่าเฉลี่ย 2.75 ลงความเห็นว่าเป็นความต้องการที่อยู่ในระดับมาก

ความต้องการที่เกิดขึ้นทั้งหมดของผู้ที่เป็นพนักงานนวดในศูนย์ฯ เป็นความต้องการอยู่ในระดับมากเกือบทั้งหมด (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18

ความต้องการของพนักงานนวดในศูนย์ฯ

ความต้องการของพนักงานนวด ในศูนย์ฯ	มาก	ปานกลาง	น้อย	$\bar{X}$	การแปล ผล
รักษาพยาบาลแบบประกันสังคม	90.0 (18)	5.0 (1)	5.0 (1)	2.80	มาก
ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม จากเพื่อนร่วมงาน	85.0 (17)	5.0 (1)	10.0 (2)	2.75	มาก
การตรวจสุขภาพประจำปี	75.0 (15)	20.0 (4)	5.0 (1)	2.70	มาก
เงินกู้ฉุกเฉินดอกเบี้ยต่ำ	70.0 (14)	15.0 (3)	15.0 (3)	2.55	มาก
ร้านสวัสดิการเพื่อพนักงานและ ลูกค้า	75.0 (15)	5.0 (1)	20.0 (4)	2.55	มาก
หลักประกันความมั่นคงในที่ทำงานที่ ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น ระยะเวลา ทำงาน รายได้ ขั้นต่ำ เป็นต้น	65.0 (13)	20.0 (4)	15.0 (3)	2.50	มาก
ที่ทำงานใหม่ (หากต้องออกจากการ ทำงานปัจจุบัน)	65.0 (13)	15.0 (3)	20.0 (4)	2.45	มาก
แยกสัดส่วนการใช้ห้องน้ำชายและ หญิง	65.0 (13)	15.0 (3)	20.0 (4)	2.40	มาก
กล่องรับความคิดเห็นจากลูกค้า	50.0 (10)	40.0 (8)	10.0 (2)	2.40	มาก

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ความต้องการของพนักงานนวด ในศูนย์ฯ	มาก	ปานกลาง	น้อย	$\bar{X}$	การแปล ผล
เครื่องแบบใหม่	40.0 (8)	40.0 (8)	20.0 (4)	2.20	ปานกลาง
เผยแพร่และติดต่อสถาน ประกอบการที่อยู่ในต่างประเทศ	45.0 (9)	10.0 (2)	45.0 (9)	2.00	ปานกลาง

ส่วนที่ 5 แนวทางส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานนวดแผนไทย

แรงงานหญิงนวดแผนไทยทั้ง 3 กลุ่ม ต้องการการส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานนวดแผนไทย ไม่แตกต่างกันดังนี้

แรงงานหญิงที่เป็นเจ้าของกิจการ จำนวน 20 คน ต้องการให้ส่งเสริมอาชีพนวดแผนไทยให้เป็นที่รู้จักของต่างประเทศในรูปแบบที่ดี จัดส่งเสริมให้อบรมวิชาชีพนวดให้กับบุคคลที่ว่างงานหรือยากจนโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ส่งเสริมให้บุคคลทั่วไปเห็นถึงคุณค่าของอาชีพนวดว่าสามารถรักษาโรคได้ ส่งเสริมให้พัฒนาเนื้อหาการนวดแผนไทยแบบใหม่ ๆ ที่ทันกับยุคสมัยปัจจุบัน

ผู้ศึกษาค้นพบว่าแรงงานหญิงที่เป็นเจ้าของกิจการต้องการเพิ่มฝีมือนวด ร้อยละ 60.0 ซึ่งแขนงวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติม คือ นวดน้ำมันและนวดแก้อาการ ร้อยละ 30.0 นวดแบบจับเส้น ร้อยละ 30.0 และนวดน้ำมัน ร้อยละ 20.0 อาชีพนวดแผนไทยตลอดจนผู้ที่ประกอบอาชีพนวด แผนไทย ยังไม่ได้รับความคุ้มครองที่ถูกต้องเนื่องจากอาชีพนี้มีแรงงานที่ประกอบสองส่วน คือ แรงงานในระบบ เป็นแรงงานที่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และยังมีแรงงานอีกหลาย ๆ อยู่ในกลุ่มแรงงานนอกระบบ คือ มีนิติสัมพันธ์กันแบบผู้รับจ้างทำของหรือหุ้นส่วนทางการค้า

จากการศึกษาในกลุ่มของแรงงานหญิงที่เป็นเจ้าของกิจการ ต้องการให้รัฐเข้ามาคุ้มครองดูแลและจัดระบบการทำงานของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ศึกษา โดยจัดให้มีกฎหมายคุ้มครองดูแลเรื่องของฝีมือแรงงานให้มีมาตรฐานเดียวกัน และจัดให้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาจัดระเบียบของผู้ประกอบอาชีพมิให้มีการแอบแฝงทำงานในลักษณะของการขายบริการ แรงงาน

หญิงที่เป็นเจ้าของกิจการต้องการให้รักษาพยาบาลแบบประกันสังคม ร้อยละ 22.2 คุ่มครองให้แรงงานที่จบการฝึกอบรมมีงานรองรับและสงวนไว้อาชีพนี้สำหรับคนไทยเท่านั้น ร้อยละ 22. คุ่มครองให้จัดระดับมาตรฐานฝีมืออยู่ในระดับที่ดีและเข้าสู่ตลาดระดับที่สูงขึ้นได้ ร้อยละ 11.1 คุ่มครองแรงงานที่ไปทำงานต่างประเทศ ร้อยละ 5.6 คุ่มครองถูกกลั่นแกล้งหากแรงงานหญิงต้องออกไปทำงานนอกสถานที่ ร้อยละ 11.1 คุ่มครองสิทธิของสตรี ร้อยละ 16.7 คุ่มครองเข้มงวดบุคคลที่เข้ามาประกอบอาชีพนวดแผนไทย ร้อยละ 11.1 (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19

แนวทางส่งเสริมและคุ่มครองแรงงานหญิงที่เป็น
เจ้าของกิจการ

แนวทางส่งเสริมและคุ่มครอง	(จำนวน) ร้อยละ
<u>แนวทางการส่งเสริม</u>	
ต้องการเพิ่มฝีมือการนวด	(12) 60.0
นวดน้ำมันและนวดแก้อาการ	(3) 30.0
นวดแบบจับเส้น	(3) 30.0
นวดน้ำมัน	(2) 20.0
<u>การคุ่มครอง</u>	
โดยจัดให้ใช้บัตรประกันสังคมในการรักษาพยาบาล	(4) 22.2
มีงานรองรับและสงวนอาชีพนวดไว้ให้คนไทยเท่านั้น	(4) 22.2
สิทธิสตรี	(3) 16.7

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

แนวทางส่งเสริมและคุ้มครอง	(จำนวน) ร้อยละ
จัดระดับมาตรฐานฝีมือที่ดีเพื่อสนองตลาดระดับสูง	(2) 11.1
แรงงานหญิงที่ไปนวดนอกลานที่	(2) 11.1
ตั้งกฎระเบียบที่เข้มงวดบุคคลที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย	(2) 11.1
จัดให้มีการคุ้มครองแรงงานที่ต้องไปทำงานต่างประเทศ	(1) 5.6

แรงงานหญิงที่เป็นหมอนวดบริการตามบ้าน จำนวน 20 คน ต้องการให้ส่งเสริมและปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ส่งเสริมให้ทุกคนอนุรักษ์วิชาชีพนวดแผนไทยไว้เพื่อสืบทอดไปยังคนรุ่นหลัง ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้รู้จักสมุนไพรที่สามารถใช้ควบคู่กับการนวดได้โดยเผยแพร่ให้คนในพื้นที่ห่างไกลได้รู้จัก และฝึกหัดวิชาชีพนวดแผนไทยให้กับบุคคลที่สนใจเพื่อสามารถเลี้ยงชีพได้ กลุ่มแรงงานที่เป็นหมอนวดบริการตามบ้านทั้งหมด 20 คน ต้องการให้เพิ่มหลักสูตรการเรียนการสอน แขนงวิชาที่ต้องการเพิ่ม คือ นวดแบบสปา ร้อยละ 14.3 นวดน้ำมันและนวดแก้อาการ ร้อยละ 42.3 การใช้สมุนไพร ร้อยละ 14.3 การนวดที่เกี่ยวข้องกับโรคอัมพฤกษ์ ร้อยละ 14.3 และแนะแนวเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวข้อสอบเพื่อสอบปรับฝีมือระดับที่สูงขึ้น ร้อยละ 14.3 แรงงานในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ต้องการให้รัฐเข้ามาคุ้มครองแรงงานนวดแผนไทยร้อยละ 85.0 และไม่ควรร้อยละ 15.0

จากการศึกษาพบว่าแรงงานเหล่านี้ต้องการให้รัฐเข้ามาคุ้มครอง เรื่องขึ้นทะเบียนพนักงานนวดแผนไทยที่ถูกต้องตามกฎหมาย และออกบัตรประจำตัวผู้ประกอบการอาชีพนวดแผนไทยตลอดจนมีการต่อบัตรเมื่อบัตรหมดอายุ รัฐบาลเข้ามาคุ้มครองและดูแลด้านสวัสดิการและความปลอดภัย จากการประมวลผล พบว่าแรงงานนวดแผนไทยที่ให้บริการตามบ้านต้องการให้มีกฎหมายด้านความปลอดภัยและชื้ออนามัยเมื่อต้องออกไปทำงานนอกลานที่ ร้อยละ 15.8 สิทธิของสตรี ร้อยละ 36.8 การคุ้มครองและดูแลจากหน่วยงานของรัฐหากต้องไปทำงานใน

ต่างแดน ร้อยละ 31.6 คู้มครองโดยประกันรายได้ขั้นต่ำ ร้อยละ 10.5 คู้มครองมาตรฐานฝีมือแรงงานอย่างความทัดเทียมกัน ร้อยละ 5.3 (ตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20

แนวทางส่งเสริมและคู้มครองแรงงานหญิงที่เป็น
หมอนวดบริการตามบ้าน

แนวทางส่งเสริมและคู้มครอง	จำนวน (ร้อยละ)
<u>แนวทางการส่งเสริม</u>	
นวดน้ำมันและนวดแก้อาการ	(3)
	42.9
นวดเกี่ยวกับโรคอัมพฤกษ์	(3)
	42.3
นวดแบบสปา	(1)
	14.3
การใช้สมุนไพร	(1)
	14.3
แนะแนวข้อสอบการปรับระดับฝีมือที่สูงขึ้น	(1)
	14.3
<u>การคู้มครอง</u>	
สิทธิสตรี	(7)
	36.8
ได้รับความดูแลจากหน่วยงานของรัฐหากไปทำงานต่างแดน	(6)
	31.6
กฎหมายคู้มครองความปลอดภัยและชีวนามัย	(3)
	15.8
คู้มครองในเรื่องรายได้ขั้นต่ำ	(2)
	10.5

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

แนวทางส่งเสริมและคุ้มครอง	จำนวน (ร้อยละ)
คุ้มครองในมาตรฐานฝีมือแรงงานให้มีความทัดเทียมกัน	(1) 5.3

แรงงานหญิงที่เป็นพนักงานนวดในศูนย์ฯ จำนวน 20 คน ต้องการให้หน่วยงานสถาบันที่สอนหรือฝึกอบรมส่งเสริมจรรยาบรรณของหมอนวดแผนไทยขึ้นพื้นฐานอย่างเคร่งครัด ส่งเสริมการนวดแบบใหม่ ๆ ให้กับผู้ที่สนใจ เช่น นวดแบบอโรมา นวดแบบประคบ ส่งเสริมการสอบปรับระดับฝีมือของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ส่งเสริมให้คนทั่วไปเข้าใจระบบการนวดที่แท้จริงว่าเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ ไม่ใช่เป็นอาชีพที่สร้างความเสื่อมเสีย ส่งเสริมให้ประชาชนหันมารับประทานสมุนไพร

แรงงานกลุ่มพนักงานนวดในศูนย์ฯ ส่วนใหญ่ต้องการเพิ่มฝีมือ ร้อยละ 85.0 โดยแขนงวิชาที่ต้องการเพิ่ม ได้แก่ นวดแก้อาการ ร้อยละ 29.4 นวดรักษาโรคอัมพฤกษ์ ร้อยละ 5.9 นวดแบบจับเส้น ร้อยละ 23.5 นวดแบบใช้สมุนไพร และเภสัชกรรม, เวชกรรม ร้อยละ 23.5 นวดแบบสปา นวดน้ำมัน ร้อยละ 11.8 แรงงานที่เป็นพนักงานนวดในศูนย์ฯ ต้องการให้รัฐคุ้มครองรายได้ขั้นต่ำ และกำหนดรูปแบบร้านเป็นมาตรฐานเดียวกัน ต้องการให้จัดสวัสดิการรักษายาบาลแบบประกันสังคม คุ้มครองให้มีการจดลิขสิทธิ์การนวดแผนไทยไม่ให้ชาวต่างชาติมาเรียน จากตัวอย่างจำนวน 20 คน คุ้มครองให้ใช้บัตรประกันสังคมเพื่อรักษายาบาล ร้อยละ 5.0 คุ้มครองให้มีงานรองรับและสงวนอาชีพนวดแผนไทยไว้ให้คนไทย ร้อยละ 5.0 คุ้มครองความปลอดภัยหากต้องไปทำงานในต่างประเทศ ร้อยละ 15.0 คุ้มครองสิทธิในการรักษายาบาลที่สามารถใช้ได้กับทุกจังหวัด ร้อยละ 25.0 คุ้มครองโดยออกกฎหมายเข้มงวดบุคคลที่มาทำงานในอาชีพนวดและร้านที่เปิดให้บริการเกี่ยวกับการนวดแผนไทย ร้อยละ 15.0 คุ้มครองให้มีสวัสดิการ ต่าง ๆ เช่น ค่าแรงที่แน่นอน และการรักษายาบาล เป็นต้น ร้อยละ 30.0 (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21

แนวทางส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานหญิงที่เป็นพนักงานนวดในศูนย์ฯ

แนวทางส่งเสริมและคุ้มครอง	จำนวน (ร้อยละ)
<u>แนวทางการส่งเสริม</u>	
ต้องการเพิ่มฝีมือเกี่ยวกับการนวด	(17)
	85.0
ต้องการเพิ่มเกี่ยวกับการแก้อาการ	(5)
	29.4
ต้องการเพิ่มเกี่ยวกับการนวดรักษาโรคอัมพฤกษ์	(1)
	5.9
นวดแบบจับเส้น	(4)
	23.5
นวดแบบใช้สมุนไพร เกล็ดขี้กิ้ง, เวชกรรม	(4)
	23.5
<u>การคุ้มครอง</u>	
คุ้มครองด้านสวัสดิการต่าง ๆ เช่น ค่าแรง ค่ารักษาพยาบาล	(6)
	30.0
สิทธิในการรักษาพยาบาลที่สามารถใช้ได้กับทุกจังหวัด	(5)
	25.0
ออกกฎหมายที่เข้มงวดบุคคลที่เข้าสู่อาชีพนวดแผนไทย	(3)
	15.0
คุ้มครองความปลอดภัยหากต้องไปทำงานในต่างประเทศ	(3)
	15.0
ออกกฎหมายที่เข้มงวดบุคคลที่เข้าสู่อาชีพนวดแผนไทย	(3)
	15.0
คุ้มครองให้มียางรองรับและสงวนอาชีพนวดแผนไทยไว้ให้คนไทย	(1)
	15.0

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มที่เป็นเจ้าของกิจการ ได้เสนอแนะผู้ที่เข้าสู่อาชีพนวดแผนไทย ดังต่อไปนี้
 - 1.1 ผู้ที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทยควรยึดถือและปฏิบัติตามจรรยาบรรณของการเป็นหมอนวดที่ดี (15 คน)
 - 1.2 ควรให้ความสำคัญกับเนื้องาน มิใช่ทำเพื่อเงินเท่านั้นจนบางครั้งทำงานไม่สมบูรณ์แบบ คือ ละทิ้งลูกค้าไปโดยไม่จัดบริการที่ดี (12 คน)
 - 1.3 ผู้ที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทยควรมีจิตวิญญาณของการเป็นผู้รักษาโรค และแนะนำการปฏิบัติตัวแบบต่าง ๆ ให้ลูกค้าเมื่อได้รับการนวดแล้ว เพื่อให้อาการที่ประสบอยู่ทุเลาลง (10 คน)
 - 1.4 ผู้ที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทยทุกคนควรช่วยกันสอดส่องดูแล เพื่อมิให้มีการแอบแฝงใช้อาชีพนวดแผนไทยในรูปแบบขายบริการทางเพศ (15 คน)
 - 1.5 รัฐควรกำหนดบทลงโทษผู้ที่สร้างความเสื่อมเสีย ต่ออาชีพนวดแผนไทยซึ่งบทลงโทษควรมีผลทันที และปรับเงินในราคาที่สูง (19 คน)
 - 1.6 ผู้ที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทยควรมีความซื่อสัตย์ ซื่อตรงในอาชีพ รักศักดิ์ศรี รักนวลสงวนตัว รู้จักแต่งตัวให้เหมาะสมกับการทำงาน ไม่เอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน (20 คน)
 - 1.7 ผู้ประกอบการควรรวมตัวกันสกัดกั้นผู้ที่ประพฤติดนไม่เหมาะสม นั่นคือคว่ำบาตรไม่รับหญิงเหล่านี้เข้าทำงานด้วย (14 คน)
 - 1.8 รัฐควรออกกฎหมายเพื่อคุ้มครอง บังคับและกำกับดูแลผู้ที่ประกอบอาชีพนวดอย่างจริงจัง (20 คน)
 - 1.9 สนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนและเสียดอกเบี้ยในราคาถูก สำหรับผู้ที่ต้องการเป็นเจ้าของกิจการและผู้ที่ต้องการขยายร้าน (20 คน)
 - 1.10 ควรติดตามและประเมินผลผู้ที่จบและทำงานนวดแผนไทย และนำมาประเมินศักยภาพของผู้ที่ทำงานว่าสร้างรายได้หรือทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างไรบ้าง (12 คน)
 - 1.11 จัดระบบของการตั้งสถานประกอบการ โดยจดทะเบียนหรือขออนุญาตตั้งร้านทุกรูปแบบที่ถูกกฎหมายโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายที่แพง (9 คน)
 - 1.12 ประชาสัมพันธ์ให้คนต่างชาติรู้จักว่าการนวดแผนไทยนั้น เป็นศาสตร์หรือศิลปะอย่างหนึ่งในการรักษาโรคที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย (12 คน)

2. แรงงานหญิงที่เป็นหมอนวดบริการตามบ้าน มีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะเข้าสู่อาชีพนวดแผนไทย ดังต่อไปนี้

2.1 หลีกเลี่ยงการอยู่สองต่อสองกับลูกค้าเพศชายเมื่อต้องไปนวดที่บ้านลูกค้า (18 คน)

2.2 หมอนวดควรรู้จักสังเกตและศึกษาอารมณ์ลูกค้าที่ต้องไปนวด (10 คน)

2.3 หมอนวดควรมีเบอร์โทรศัพท์ของลูกค้าที่ติดต่oได้สะดวก (20 คน)

2.4 ควรศึกษาเส้นทางบ้านของลูกค้าก่อนที่จะไปให้บริการนวด เพื่อที่จะได้ไม่ไปสลายใช้เวลาในการเดินทางมาก (8 คน)

2.5 หากถูกลูกค้าล่วงละเมิดร่างกาย ควรแจ้งความต่อตำรวจเพื่อที่จะได้ดำเนินคดีทันที (15 คน)

2.6 หมอนวดควรปฏิบัติตามจรรยาบรรณของหมอนวดแผนไทย ที่เรียนมาอย่างเคร่งครัด เพื่อความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ (20 คน)

2.7 หมอนวดควรซื้อสัตย์ต่ออาชีพ เคารพครูบาอาจารย์ผู้สั่งสอนและให้ต้นกำเนิดของนวดแผนไทย (20 คน)

2.8 ควรโทรศัพท์นัดแนะกับลูกค้าอีกครั้ง เพื่อจะได้ทราบเวลาที่แน่นอนในการนวดลูกค้า (16 คน)

2.9 หากต้องนวดลูกค้าผู้ชายต้องแจ้งให้บุคคลภายในบ้านทราบด้วย และควรนวดในบริเวณที่เป็นส่วนกลางอยู่ในสายตาที่บุคคลภายในบ้านมองได้ชัด (18 คน)

3. แรงงานหญิงที่เป็นพนักงานนวดในศูนย์ฯ มีข้อเสนอแนะต่อผู้ที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย ดังต่อไปนี้

3.1 พนักงานนวดควรมีความรัก ความสามัคคีกัน ไม่แก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันในการทำงาน (18 คน)

3.2 เมื่อเกิดปัญหาหรือกระทบกระทั่งกันในเรื่องงาน ควรพูดคุยและชี้แจงในลักษณะของเหตุและผลที่เกิดขึ้นต่าง ๆ ในการทำงาน (10 คน)

3.3 ทุกคนที่ประกอบอาชีพนวดควรยึดและปฏิบัติตามจรรยาบรรณของการเป็นหมอนวดแผนไทยที่ดี (20 คน)

3.4 ควรเคารพในกฎ กติกาที่หน่วยงานหรือนายจ้างวางไว้ (11 คน)

3.5 ควรเสริมทักษะในอาชีพที่ตนเองปฏิบัติอยู่ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ตรงวัตถุประสงค์ (13 คน)

3.6 ควรวางแผนค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนของตนเอง เพื่อที่จะได้มีเงินเหลือเก็บไว้บางส่วนในยามจำเป็น (9 คน)

3.7 ควรศึกษาเรียนรู้ทักษะการพูดคุยกับลูกค้า หรือการพูดปฏิเสธลูกค้าที่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคผิวหนัง (10 คน)

การอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมและคุ้มครองผู้ประกอบการอาชีพนวดแผนไทย” อภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ความเหมือนในความต่างของความรู้สึคนุชนชนที่มีต่ออาชีพนวดแผนไทย

สังคมโดยรวมมองผู้ประกอบการอาชีพนวดแผนไทยว่าเป็นบุคคลที่ช่วยรักษาโรคเคล็ดขัดยอกที่เกี่ยวกับเส้นเอ็นในร่างกาย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าหมอนวดบ้าน โดยใช้นิ้วมือหรือส่วนต่าง ๆ ของร่างกายสัมผัสกับร่างกายของผู้ป่วย ซึ่งส่วนใหญ่บุคคลที่ประกอบอาชีพนี้มี ความภูมิใจในอาชีพที่ตนเองประกอบอยู่ โดยเล็งเห็นว่าเป็นอาชีพที่ทรงคุณค่า ควรอนุรักษ์ไว้ให้ชนรุ่นหลังได้รู้จัก และเป็นอาชีพที่สร้างกุศล ทำให้บุคคลที่เจ็บป่วยมีอาการดีขึ้น เนื่องจากโรคบางชนิดไม่สามารถเยียวยาแพทย์แผนปัจจุบันได้ (ร้อยละ 66.0 ตารางที่ 4.9) ซึ่งตามหลักทฤษฎี ERG (สรวงศรีรัตน์ วศินารมณ, 2540, น. 54) มนุษย์ทุกคนมีความต้องการก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และได้รับเกียรติ การยกย่องที่เหมาะสมกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ แต่ยังมีลูกค้าอีกหลายคนเข้าใจผิดว่าผู้หญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทยนั้นแอบแฝงขายบริการทางเพศ ซึ่งดูนัยจากลักษณะการแต่งกายของผู้ที่ประกอบอาชีพนี้เวลาไปทำงาน หรือการปฏิบัติตนต่อลูกค้าเพศชายระหว่างให้บริการนวดแผนไทย ความเข้าใจดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของอาชีพ ทั้ง ๆ ที่ผู้ประกอบการอาชีพนวดแผนไทยจำนวนไม่น้อยเคร่งครัดต่อจรรยาบรรณในวิชาชีพ

2. ทางเลือกการรักษาโรคของคนยุคปัจจุบัน

มนุษย์เราเมื่อต้องแข่งขันกับทุก ๆ สิ่ง บางครั้งการดูแลสุขภาพมีเวลาน้อยลง ก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บในลักษณะใหม่ ๆ เกิดขึ้นกับร่างกาย เช่น โรคเครียด โรคกล้ามเนื้ออ่อน

แรง โรคเส้นสมองไม่สั่งการ และโรคอัมพฤกษ์ เป็นต้น จากแนวความคิดการแพทย์ทางเลือก (สุพาณี เสมสุขกรี, 2548, น. 8) พบว่าปัจจุบันนี้มนุษย์สามารถเลือกรักษาโรคได้หลายวิธี เช่น การฝังเข็มแบบจีน การกระตุ้นกล้ามเนื้อโดยใช้กระแสไฟฟ้า และการนวดแบบจับเส้น เป็นต้น

การรักษาโรคบางครั้งไม่สามารถรักษาได้ด้วยการรับประทานยาหรือฉีดยา (ยาแผนปัจจุบัน) ทำให้การรักษาโรคแบบนวดแผนไทยกลับมาได้รับความนิยมของคนในยุคปัจจุบันมากขึ้น พบว่าการรักษาโรคบางโรคใช้การนวดแผนไทยรักษาควบคู่ด้วย เช่น โรคอัมพาต และโรคอัมพฤกษ์ เป็นต้น โดยการนวดกระตุ้นกล้ามเนื้อในส่วนที่ทำงานช้าลงให้มีพัฒนาการดีขึ้น ตลอดถึงราคาที่ทำให้บริการในแต่ละครั้งไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ประกอบกับสามารถรักษาติดต่อกันได้โดยไม่ต้องมีผลข้างเคียงของการบำบัด สามารถกลับไปบำบัดด้วยตนเองที่บ้านได้ ปัจจุบันนวดแผนไทยได้รับความนิยมมากขึ้น สังเกตได้จากสถานประกอบการนวดแผนไทยมีมากขึ้นสามารถไปใช้บริการในสถานที่ต่าง ๆ ได้ง่าย เช่น โรงพยาบาล ห้างสรรพสินค้า หรือแม้กระทั่งตามหมู่บ้านจัดสรรที่มีคนพักอาศัย

3. อาชีพนวดแผนไทย : โอกาสของหญิงไทยที่ไม่ถูกปิดกั้น

ด้วยมนุษย์มีความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุด ทำให้ทุกคนต้องดิ้นรนให้ตนเองและครอบครัวมีชีวิตรอดในโลกปัจจุบัน จากทฤษฎี ERG นั้นมนุษย์ต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพในการทำงาน ทำให้มนุษย์ต้องแสวงหาอาชีพที่ทำให้ตนเองมีรายได้มาก ๆ เพื่อนำเงินมาเลี้ยงดูครอบครัวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ("รายชื่อผลงานวิจัย," ออนไลน์, 2550) ซึ่งอาชีพนวดแผนไทยเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่เป็นทางเลือกในการมีงานทำ สร้างรายได้ให้กับตนเอง ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง จังหวัดนนทบุรี ที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงที่สนใจฝึกอาชีพนวดแผนไทยโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ (ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง, 2547, น. 3) ไม่จำกัดอายุ และไม่จำกัดวุฒิการศึกษาของผู้ที่เข้าสู่อาชีพนวดแผนไทย (ตารางที่ 4.1 รายงานหญิงที่เข้าสู่อาชีพมีอายุตั้งแต่ 18-58 ปีขึ้นไป) รายงานบางคนมีการศึกษาน้อยก็สามารถประกอบอาชีพนี้ได้ (ตารางที่ 4.3 หน้า 26 ซึ่งบุคคลที่จบการศึกษาต่ำกว่า ป.4 เข้ามาทำอาชีพนวดแผนไทย ร้อยละ 10.0) การเป็นหมอนวดแผนไทยนั้นไม่จำเป็นต้องมีหน้าตาสะสวย ไม่ต้องจบในระดับชั้นปริญญาตรี เมื่อเข้าสู่อาชีพนวดแผนไทยแล้วสามารถพัฒนาตนเองไปสู่รูปแบบที่สูงขึ้นได้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของตนเอง เช่น การเป็นเจ้าของกิจการ และการรับงานอิสระ (บริการนวดตามบ้าน) เป็นต้น

4. สิ่งที่ขาดหายไปของคนทำงานนวดแผนไทย

เมื่อเข้าสู่ระบบของการทำงาน ผู้ประกอบอาชีพย่อมต้องการให้นายจ้าง ผู้ว่าจ้าง หรือรัฐปฏิบัติและให้ความคุ้มครองตามกฎหมายที่เท่าเทียมกันในทุกสาขาอาชีพ ซึ่งจากสภาพการทำงานของคนงานนวดแผนไทยทั้ง 3 กลุ่ม (ตารางที่ 4.10-ตารางที่ 4.12) มีทั้งแรงงานที่อยู่ในระบบเศรษฐกิจ คือ ได้รับการดูแลจากนายจ้างเป็นอย่างดี และแรงงานที่อยู่นอกระบบ คือ ไม่มีนายจ้างที่ชัดเจน ทำให้ถูกเอาเปรียบเรื่องค่าจ้างและสวัสดิการที่ควรจะได้รับ แรงงานหญิงนวดแผนไทยส่วนจึงเรียกร้องสิ่งต่าง ๆ ที่ขาดหายไป ดังนี้

1. ค่าจ้างขั้นต่ำตามกฎหมายกำหนด
2. สวัสดิการที่นายจ้างควรจัดให้ตามกฎหมายแรงงาน เช่น วันหยุด วันลา การรักษาพยาบาลแบบประกันตนของกองทุนประกันสังคม
3. การคุ้มครองจากรัฐ เช่น การออกบัตรประจำตัวผู้ประกอบอาชีพนวดแผนไทย กำหนดบทลงโทษของผู้กระทำความผิดและสร้างความเสียหายให้ผู้ประกอบอาชีพนวดแผนไทย
4. การส่งเสริมวิชาชีพนวดแผนไทยแขนงใหม่ ๆ ของนายจ้างหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับเปลี่ยนให้ทันกับยุคสมัย
5. เงินทุนหมุนเวียนหรือเงินกู้ฉุกเฉิน (ธนาคารออมสิน, 2549)
6. กฎหมายที่เด่นชัดสำหรับรองรับผู้ที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย หรือ กิจการ นวดแผนไทย
7. การรวมตัวที่เป็นปีกแผ่นของผู้ประกอบอาชีพนวดแผนไทย

จากการที่แรงงานหญิงประกอบอาชีพนวดแผนไทยบางส่วนไม่ได้รับการดูแลและคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้แรงงานเหล่านี้ไม่มีความมั่นคงในอาชีพ บางคนต้องดิ้นรนหางานพิเศษทำเพื่อเพิ่มรายได้ ทำให้ไม่มีเวลาพักผ่อนเพียงพอ ส่งผลต่อสุขภาพ ต้องจัดสรรรายได้บางส่วนเป็นค่ารักษาพยาบาล

5. การบริหารจัดการด้านการเงิน

อาชีพนวดแผนไทยเป็นอาชีพที่สร้างรายได้อย่างรวดเร็วและค่อนข้างสูง (ตารางที่ 4.9) บางคนทำงานวันละ 3-4 ชั่วโมงเท่านั้นมีรายได้วันละ 300-400 บาท เนื่องจากผู้ประกอบอาชีพนวดแผนไทยมีการศึกษาค่อนข้างน้อย สภาพการทำงานไม่เป็นเวลา ทำให้หลงเชื่อการโฆษณา

สินค้าต่าง ๆ ได้ง่าย ประกอบกับไม่มีเวลาไปเดินซื้อของที่ตนเองชื่นชอบหรือต้องการ ทำให้ไม่ได้พิจารณาหรือไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนซื้อ ส่งผลให้รายได้ที่รับมาไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย พบว่าเงินสูญหายไปกับสิ่งเหล่านี้ คือ

1. เครื่องสำอาง
2. หวຍไ้ดินหรือสลากกินแบ่งรัฐบาล
3. สินค้าเงินผ่อน
4. อาหารเสริม หรือยาลดความอ้วนเพื่อความสวยงาม
5. ดอกเบี้ยจากหนี้ในระบบ

อาจกล่าวได้ว่า แรงงานนอกระบบไทยส่วนใหญ่ ไม่ได้วางแผนหรือบริหารจัดการด้านการเงินอย่างสมเหตุสมผล บางครั้งจึงต้องจ่ายให้เจ้าหนี้ที่มาทวงก่อน หรือหวังรวยทางลัดโดยซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวຍไ้ดิน ส่งผลให้ไม่มีเงินเก็บไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน ต้องกู้เงินนอกระบบดอกเบี้ยสูงเพื่อแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า หนี้สินจึงพอกพูนต่อไปเรื่อย ๆ